

Igor Gaon

Szarajevói történetek

ZSIDÓ PATIKÁK
Szarajevó, 1993. június

A lövedékek állandó lármája figyelmeztet, hogy a 22-én aláírt tűzszünetet, az előző megálapodásokhoz hasonlóan, most sem tartják tiszteletben. A bosnyák rádió beszámolt a város Bistrik nevű körzetének tegnap esti ágyúzásáról: egyetlen lövedék nyolc gyereket ölt meg, huszonkettőt pedig súlyosan megsebesített.

Szarajevó utcái mégis zsúfoltak; az emberek általában két irányba haladnak: a vízforrásokhoz, amelyek régi lóitatókhoz hasonlatos hevenyészett utcai ivókutak, és vissza a lakásukhoz, ahová a vizet viszik. Szarajevóban általában nincs víz, gáz, villany és étel. Semmi más nincs, mint lövedék, az orvlövészek golyói és maga az élet, – és lehet, hogy holnapra már az sincs. Az érzéketlen, rideg statisztikák szerint egy jól célzott lövedék közel ötven embert ölhet, illetve sebesíthet meg. Szarajevó lakosai jól tudják ezt, mégis folyton járják a város utcáit, miközben egyre abban reménykednek,

nem épp órájuk kerül sor, és nem épp most. Néhol kenyérért állnak sorba, ami vagy megérkezik, vagy nem. Az utóbbi a valószínűbb. A piacokon is sok az ember. Sem a halál közelsége, sem pedig a félelem nem akadályozza meg, hogy a piacra menjenek. Mindenki kereskedik, ad, vesz, alkuszik. Egy csomag cigaretta 10, a konzervhús (a konzerv súlyától függően) 10–20 márkába kerül. Egy kiló krumpli 4–10, a cseresznye kilója 15, egy fej káposzta szintén 15, a gyertya darabonként 2 márka. Két csomag cigaretta egy konzervért, az emberek alkusznak, a márka fogyófélben, és nem lehet tudni, mikor lesz vége ennek; aggódó arcok, kézfogások, egy kiló kávé 75 márka, és ez így forog egyre tovább ördögi körben.

Az élelmiszerüzletek és a gyógyszertárak teljesen üresek. Az üres üzletben tétlenül üldögél az eladó, és csak azt tudja mondani: „Jöjjön holnap, talán kapunk valamit”.

Van azonban a városban két patika, amely

előtt mégis mindig rengetegen ácsorognak, legalább százan állnak sorban türelmesen, és nem ok nélkül: mikor végre rájuk kerül a sor, megkapják a szükséges gyógyszert, méghozzá ingyen. Egyetlen feltétel a megfelelő orvosi recept.

Ez a két gyógyszertár a Zsidó Humanitárius Társasághoz – a „La Benevolencia”-hoz tartozik. Mindennap 9–2-ig tartanak nyitva, raktárakon szinte minden fontos gyógyszer megtalálható, a vitaminoktól kezdve, a nyugtatókon, vérnyomáscsökkentőkön át egészen a szíverősítőkig, sőt még daganatelleni szerek is kaphatók.

Szarajevó lakói szeretettel Zsidó Patikának becézik ezeket a gyógyszertárakat. A reményt jelentik, hogy egyszer megint minden olyan lesz, mint volt, hisz a kérdés itt nem az, szerb, horvát vagy muzulmán-e az ügyfél, hanem: „Miben segíthetek?” Az elmúlt tizenöt hónapban ez a két patika igazi gyógyír a szarajevóiak lelkére. Ha valaki megbetegszik, ez a két patika a garancia, hogy meg fogja kapni a szükséges gyógyszereket. És nemcsak gyógyszereket adnak, hanem bébiételt, pelenkát, cumit és más egyebet, ami a városban sehol másutt nem kapható. És ami a fő, a gyógyszertárak a város biztonságos felében találhatóak, még senki sem sérült meg, senki sem halt meg, sorbanállás közben.

Megszólítottam egy férfit a sorban:

- Türelmesen vár?
- Muszáj, az unokám beteg. Megfázott, lázas és hasmenése van.
- Úgy gondolja, megkapja, ami szükséges?
- Egészen biztos. A Zsidó Patikában minden megtalálható.
- Gyakran jön ide?
- Mindig, ha szükségem van valamire, és még soha nem távoztam üres kézzel.
- A gyógyszerért kell fizetnie?
- Nem, hál’ Istennek, minden ingyenes. Szerencsések vagyunk, hogy ez létezik itt Sarajevóban. Tudja, bármibe fognak (már mint a Zsidó Közösség) biztosan kifogástalanul működik majd.

A patika mindig zsúfolt; öt ember dolgozik benne megfeszített erővel, mintha gyárban futószalag mellett állnának, mégis mindig mosolyognak, és megnyugtató szavakkal adnak tanácsot a gyógyszer használatára.

De nézzük csak, mi történt tizenöt hónappal korábban. A háború kezdetén a szarajevói zsidó közösség megszervezte és meg is kapta az orvosi ellátmány első adagjait, amivel egy kis patikát nyitott a tagok szükségleteinek ellátására. Röviddel később a patika már mindenki számára nyitva állt, és a lakosság erős nyomására a zsidó közösség területéről jobb helyre költözött, a közösség szomszédságába. Ez volt a legjobban felszerelt gyógyszertár a városban, sokan fordultak hozzájuk segítségért, és így szükség lett még egy patikára a város másik felén. Ma ezek a patikák Sarajevó lakosságának már mintegy ötven százalékát látják el. Itt kell megjegyezni, hogy a „La Benevolencia” megszervezett egy egészségügyi egységet is – egy járóbeteg osztályt, főleg annak a 700 zsidónak az ellátására, akik ma Sarajevóban élnek. A háborús körülmények között ritkaságnak számító szakértelmüknek, munkájuk minőségének és a szolgáltatásaiknak köszönhető, hogy sokan kérik segítségüket, s a segítséget meg is kapják. A járóbeteg osztályon a pácienseket nemcsak megvizsgálják, hanem tanáccsal és gyógyszerrel is ellátják őket. Az orvosok és a gyógyszerészek mellett egy tizenöt fős szakképzett csapat dolgozik keményen, hogy pontosan felmérjék a szükségleteket, osztályozzák és elosszák a megszerzett gyógyszereket.

Egyetlen kérdés megválaszolatlan csupán: hogyan és honnan érkezik az orvosi ellátmány. A háború kezdetétől a gyógyszerfogyasztást szigorúan ellenőrizték, a szükséges gyógyszerek listáját folyamatosan bővítették. Ezt az információt továbbították a világ legtöbb adományozójának – American Jewish Joint Distribution Committee, CBF, World Jewish

Relief, London, Friends of La Benevolentia, Sarajevo, Amsterdam, Association of Samaritans of the Czech Republic – és még sok más ismert és ismeretlen szervezetnek. E humanitárius szervezetek gondoskodnak arról, hogy a gyógyszerek és az anyagi támogatás eljussanak Splitbe, ahol a La Benevolentia egyik irodája átveszi az árut. Innen szervezik meg a szállítást Szarajevóba.

Nemcsak gyógyszereket, de a kórházakban teljesen hiánycikknek számító ruházati és egyéb nélkülözhetetlen felszerelést is - például infúziós folyadékot – szállítanak Szarajevóba.

Ezek a nagyon várt szállítmányok soha nem tűntek el, mindig megérkeztek.

Jelenleg is minden így folyik, és csak abban reménykedhetünk, hogy a La Benevolentia emberei kitartanak munkájukban. Hisz ez nem is történhetett volna így az adományozóknak és azon jóakarátú embereknek az önkéntes munkája nélkül, akiknek egyetlen cél lebegett a szemük előtt: másokon segíteni.

Miközben ezt a cikket olvassák, a szarajevói valóságnak csupán egy kis részével szembeülnek, de talán ez is megihlet néhány embert,

hogy felajánlja segítségét Szarajevó lakosainak. Talán éppen az Ön jóindulatú gesztusa ad majd egy kis reményt és megnyugvást

azoknak az embereknek, akik mindezt már rég elveszítették.

DEMÉNY ESZTER FORDÍTÁSA